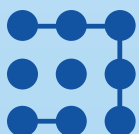

Klyngepakke

Indikation for røntgenundersøgelse

Faglig Kvalitet

KLYNGER I
KIROPRAKTOR
PRAKSIS

Vælg klyngepakken, hvis I:

- 1) Vil arbejde med ny viden og egen praksis på røntgenområdet
- 2) Ønsker at genopfriske relevante retningslinjer og deres anvendelse på røntgenområdet
- 3) Er nysgerrige på faktorer med betydning for kiropaktorernes tilbud om røntgenundersøgelse
- 4) Gerne vil styrke jeres egen faglige argumentation for anbefaling om røntgenundersøgelse

Baggrund og relevans

Røntgenundersøgelse har gennem mange år været en naturlig del af kiropaktorernes kliniske praksis og retten til at anvende og diagnosticere med røntgen er helt centralt som beskyttet virksomhedsområde.

Forskning og nationale data for røntgenområdet viser, at kiropaktorernes samlede anvendelse af røntgen er faldende, og at der er variation i klinikernes anvendelse heraf. Nyere forskning peger i retning af, at variationen i klinikernes anvendelse af røntgenundersøgelse, er et udtryk for forskellig vægtning af en række faktorer, såsom faglig sikkerhed og erfaringspåvirkning, snarere end for forskellige faglige holdninger til undersøgelsesformen.

Samtidig skal anvendelsen af røntgen ses i lyset af en sundhedspolitisk udvikling, hvor diagnostik i stigende grad skal være tilgængelig tæt på borgerne, med fokus på ensartet adgang og hensigtsmæssig anvendelse. Dette øger relevansen af at forstå og arbejde systematisk med brug af røntgen som led i det nære sundhedsvæsen.

Klyngepakken skaber anledning til, at anvendelsen af kvalitetsdata inden for røntgenområdet sættes i spil og drøftes på tværs af kvalitetsklyngen. Fokus er på nysgerrighed og indsigt i egen og hinandens praksis samt forståelse for variationer mellem klyngens klinikker.

Klyngepakken sætter fokus på hovedspørgsmålet

Hvornår tilbydes røntgenundersøgelse, og hvad kan vi lære af forskningen og variationen på tværs af klyngens klinikker?

Målsætningen er at give klyngens klinikker et opdateret og indgående indblik i både retningslinjer og praksis på røntgenområdet som afsæt for at drøfte pejlemærker for god praksis og kvalitet. Klyngepakken har relevans for alle kiropaktorklinikker – både med og uden eget røntgenanlæg.

Det overordnede formål med klyngepakken er derfor:

- At skabe indsigt i praksis for røntgenundersøgelse på tværs af klyngen
- At styrke vidensgrundlaget og den faglige argumentation for røntgenundersøgelse

Kort om klyngepakken

Forberedelse	• Deltagerne trækker data for klinikkens røntgenanvendelse (ydelsesdata i eget journalsystem, patientgrundlag i Sentinel) • Deltagerne orienterer sig i materialeoverblik om guidelines for røntgenområdet
Materiale	• Guide til datatræk og Sentinel-data • Overblik over guidelines for røntgenområdet • Videopræsentation v. Rikke Krüger-Jensen & Peter Kryger-Baggesen • Præsentationsmateriale (powerpoint) inkl. mødeproces og datapræsentationer
Varighed	• Klyngemødet er planlagt til ca. 2,5 times varighed + pauser
Datakilder	• Omfattede klinikkers journalsystemer vedr. røntgenydelser. • KirPacs rapporter omfattende demografisk data og undersøgelsestype ved røntgenundersøgelser • Sentinel omfattende data vedr. patientgrundlag

Klyngepakkens opbygning

Del 1. Retningslinjer og anbefalinger

I første del af klyngemødet arbejdes med relevante retningslinjer for røntgenområdet. Formålet er at klyngen får præsenteret og drøftet det faglige fundament, som er gældende for klinikkernes anvendelse af røntgen. Som baggrund er der til denne del udviklet et overblik over relevante guidelines på røntgenområdet.

Indhold:

- Introduktionsvideo ved Peter Kryger-Baggesen, Kiropraktorhuset Roar, Roskilde. Peter var bl.a. bidragsyder til udviklingen af Kliniske Retningslinjer for billeddiagnostiske undersøgelser af bevægeapparatet, og introducerer klyngen for følgende:
 - Erfaringer og overvejelser om anvendelse af retningslinjerne i en klinisk praksis
 - Hvad er særligt vigtigt at have øje for i retningslinjerne og hvordan bruger vi dem i dag?
- Deltagerne drøfter opmærksomhedspunkter og faglige refleksioner vedrørende kliniske, faglige guidelines og deres anvendelse i den kliniske praksis.

Del 2. Indikation for røntgenundersøgelse i praksis

I denne del arbejdes med at øge forståelsen og bevidstheden om forskellige faglige tilgange til praksis på røntgenområdet på tværs af klyngens klinikker. Formålet er at styrke vidensgrundlaget og den faglige argumentation for røntgenundersøgelse samt vægtningen af faktorer med betydning for kiropraktorens tilbud om røntgenundersøgelse.

Indhold:

- Introduktionsvideo ved Rikke Krüger Jensen, seniorforsker ved Kiropraktorernes Videnscenter. Rikke præsenterer nyeste forskning på området, bl.a. med fokus på faktorer med særlig betydning for kiropraktorernes anvendelse af røntgenudfyldelse.
- Drøftelse af klyngens data med udgangspunkt i beskrevne målepunkter.
 - Hvornår tilbyder vi røntgen?
 - Hvornår og hvorfor gør vi det forskelligt?
 - Hvad kan vi lære af hinanden?

Del 3. Oversættelse og implementering i egen praksis

Deltagerne arbejder med betydningen af klyngemødets fokusområder i egen praksis. Som led i klyngemødet får klinikkerne anledning til sammen at drøfte betydningen af mødets fokus og læringspunkter for egen praksis.

Indhold:

- Drøftelse af opfølgende handlinger
 - Giver dagens drøftelser anledning til ændringer i egen praksis?
 - Er der forskelle i røntgenanvendelse internt i klinikken?
 - Hvordan kan eventuelle ændringer gribes an og følges op?

Klyngepakkens fokusområder

Her præsenteres overordnet faglig viden og anbefalinger inden for temaets delelementer. Det leder frem til de konkrete fokusområder, som udgør klyngepakkens data for klyngens klinikker.

Vidensgrundlag	Fokusområder
Der blev i 2014 udarbejdet fælles kliniske retningslinjer for billeddiagnostiske undersøgelser af bevægeapparatet. Der er som grundlag for denne klyngepakke udarbejdet et overblik over relevante guidelines på røntgenområdet (indgår i forberedelse til klyngemødet). Der er et fortløbende fokus på at begrænse sundhedsskadelige effekter af ioniserende stråling, senest med Sundhedsstyrelsen udgivelse af nye bekendtgørelser pr. 1. januar 2026. Heri understreges bl.a. princippet om berettigelse: En undersøgelse må kun udføres, hvis den forventede sundhedsgevinst opvejer strålingsrisikoen.	<i>Del 1: Guidelines for røntgen</i> Der arbejdes specifikt med indhold og oversættelse af relevante retningslinjer på røntgenområdet.
Andelen af patienter, som får taget røntgen er i perioden 2010-2020 faldet fra 15,4% til 8 %. Der er variation i anvendelsen af røntgen mellem landets kiropraktorklinikker. Forskning peger bl.a. på følgende konklusioner med betydning for røntgenanvendelsen: Der er fælles faglig forståelse af røntgens betydning/rolle, men forskellig vægtning af en række faktorer som • Faglig sikkerhed • Professionel identitet • Erfaringspåvirkning • Syn på fagets variation • Fremtidsperspektiv	<i>Del 2: Indikation for røntgenundersøgelse</i> a) Her arbejdes først og fremmest med et målepunkt, som belyser andelen af patientforløb, hvori røntgenundersøgelse indgår. Målepunktet indgår i deltagernes forberedelse, så egne data er kendt, men indgår ikke som fælles datavisninger på klyngemødet. Kilde: Klinikens journalsystem b) Der suppleres med målepunkter, som belyser demografiske patientdata samt billedkategori/kropsregion i populationen, som har modtaget røntgenydelse (gælder kun for klinikker, som leverer data til KirPacs). Kilde: KirPacs

Data

I dette afsnit beskrives data og datakilder, så deltagerne på forhånd kender og forstår de udvalgte data, som ligger til grund for drøftelsen.

Del 1: Kliniske retningslinjer og anbefalinger

Der arbejdes ikke med klinisknære data i denne del. Afsættet for drøftelser vil være indhold af kliniske retningslinjer og øvrige anbefalinger til røntgenpraksis for kiropaktorerne. Materialet indgår i forberedelse til mødet.

Arbejdet med overordnede retningslinjer og anbefalinger fordrer fortolkning og blik for lokale forhold i den kliniske praksis, som de vedrører. De er ikke udtryk for et facit eller en klar rettesnor. Netop derfor er det centralt, at klyngerne sætter egne ord på, hvordan retningslinjer og anbefalinger tolkes og anvendes i hverdagen som fælles fagligt fundament for røntgenpraksis.

Del 2: Indikation for røntgenundersøgelse i praksis

Datagrundlaget i denne del udgøres dels af et overblik på landsplan over varians i kiropaktorklinikkens røntgenanvendelse, dels af klinikkernes egne ydelsesdata for røntgen, og dels af patient- og demografidata fra hhv. Sentinel og kiropaktorerens billedlager, KirPacs v. Kiropaktorerens Videnscenter.

Landsoverblik præsenteres som videooplæg og datagrundlaget hviler på forskningsbidrag på baggrund af registerdata for kiropaktorklinikker (med eget røntgenudstyr) gennemført i 2022.

Ydelsesdata for røntgenområdet trækkes af deltagerne selv i eget journalsystem som forberedelse til klyngemødet. Der vil ikke være krav om deling af disse data på klyngemødet.

Målepunktet for klinikkernes anvendelse af røntgen defineres som

$$= \frac{\text{Antal unikke patienter med røntgenydelse (ydelseskode 2014+2020)}}{\text{Samlet antal patienter i perioden}}$$

Samlet antal patienter for perioden kan (pr. ydernummer) tilgås i Sentinel eller kan opgøres i eget journalsystem med ydelseskoder for forundersøgelse (1015, 1016, 1017) for samme periode.

Vejledning til at trække egne data indgår i forberedelsesmaterialet, som udsendes op til klyngemødet.

Demografidata indgår som kilde til perspektivering af klinikkernes røntgendata. Datakilden er KirPacs og inkluderer data fra kendte kvalitetsrapporter for røntgenanvendelse. Heri indgår variable som alder, køn og scanningsregion opdelt på klyngens enkeltklinikker i anonymiseret form. Datavisninger leveres på aggregeret niveau af Kiropaktorerens Videnscenter.

Proces for klyngepakke

Før mødet:

Her beskrives hvad klyngen skal forberede forud for et klyngemøde fx, dataforberedelse og fælles refleksioner i klinikken forud for mødet.

Som forberedelse til klyngemøde er det en forudsætning, at deltagerne

- Trækker egne røntgendata fra eget journalsystem, jf. dataafsnittet (metode defineres i forberedelsesmateriale som udsendes før klyngemødet).
- Læser forberedelsesmateriale med overblik over relevante guidelines for røntgenområdet

Herudover anbefales det, at deltagerne

- Orienterer sig i patientgrundlaget for egen klinik i Sentinel
- Drøfter opmærksomhedspunkter til klinikkens røntgenanvendelse med øvrige kolleger i klinikken

Under mødet:

Mødet er opbygget af skiftevis videooplæg og drøftelser vedrørende temaet. Inddragelse af data sker dels ved forberedte datavisninger med KirPacs som datakilde (patientdemografi og billedkategorier) og dels ved deltagernes egen inddragelse af data (omfang af røntgenydelse). Alle data vil indgå med anonymitet for den enkelte klinik.

Forslag til klyngemødets forløb

Velkomst og dagens program

5 min

Velkomst og dagens program

Opsamling fra seneste klyngemøde

15 min

Opsamling på deltagernes erfaringer og opmærksomhedspunkter til temaet, som blev behandlet på seneste klyngemøde

Retningslinjer og anbefalinger

40 min

Præsentation og drøftelse af retningslinjer inden for røntgenområdet

Indikation for røntgenundersøgelse i praksis

60 min

Klyngen drøfter egne røntgendata mhp. at styrke indsigt og faglige argumenter for tilgang og praksis på området.

Oversættelse og implementering i egen praksis

25 min

Klyngen arbejder med betydningen af drøftelserne i egen praksis samt plan for handling og opfølgning.

Opsamling og næste klyngemøde

5 min

Kort opsamling på klyngemødet samt aftaler om kommende emne til næste møde.

Efter mødet:

Indhold på mødet kan med fordel sættes i spil i egen klinik. Rammesætningen af både retningslinjer og forståelse af variationer i kiropraktorernes røntgenanvendelse kan anvendes i egen klinik som anledning til at drøfte lokale variationer samt forslag om ændret praksis. Der afsættes tid på klyngemødet til at arbejde med konkretisering af handlinger og opfølgning i egen klinik.

Litteratur og inspiration

Alle referencer, der har indgået i udviklingen af klyngepakken, fremgår her. Det kan være videnskabelige artikler, retningslinjer eller øvrige materialer til inspiration.

Kliniske Retningslinjer - Billeddiagnostiske undersøgelser af bevægeapparatet, 2014.

https://dskkb.dk/wp-content/uploads/2024/08/Retningslinjer-billeddiagnostiske_undersoegelser_af_bevaegeapparatet-udgave_2_august_2014.pdf

Bekendtgørelser om brug af ioniserende stråling pr. 1. jan. 2026

<https://www.sst.dk/nyheder/2026/nye-regler-styrker-straalebeskyttelsen>

Videnskabelige artikler

Variation in use of radiographs in chiropractic care: a cross-sectional study

v. Rikke Krüger Jensen m.fl.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/40835951/>

The effect of clinical guidelines on the utilisation of radiographs in chiropractic clinics in Denmark - an interrupted time series analysis

v. Pernille Reibke m.fl.

<https://link.springer.com/article/10.1186/s12998-023-00518-9>